

Koncepcia Úseku diagnostiky a autizmu

Úsek diagnostiky a autizmu zastrešuje 4 skupiny :

- 1 skupina patrí pod druh sociálnej služby domova sociálnych služieb (7 miest) – diagnostická skupina pre malé deti s mentálnym postihnutím vo veku od 3 – 8 rokov
- 4 skupiny tvoria špecializované zariadenie (23 miest) – tu je poskytovaná sociálna služba deťom a dospelým občanom s poruchou autistického spektra (PAS)

Pri našej práci vychádzame z presvedčenia, že každý človek má právo na primeranú starostlivosť a výchovu. K tomu je nutné:

- *poznať jeho súčasný celkový stav, zvážiť jeho možnosti a potreby,*
- *nájsť vhodné stimulačné, kompenzačné, reedukačné a rehabilitačné prostriedky, ktoré pomôžu čo najviac eliminovať dôsledky postihnutia,*
- *aplikovať vhodné metódy a prostriedky na jeho maximálny rozvoj,*
- *hľadať najvhodnejšie možnosti uplatnenia jeho schopností a realizáciu záujmov*

Členenie skupín úseku diagnostiky a autizmu

1. Diagnostická skupina DSSpKM - pre deti vo veku od 3 – 8 rokov, ambulatná forma sociálnej služby, so zreteľom na začiatok školského roka v kalendárnom roku, v ktorom prijímateľ dosiahne vek 8 rokov - **fialová skupina** (7 prijímateľov)

Cieľom je stanoviť aktuálnu vývinovú úroveň dieťaťa a navrhnúť optimálny program jeho rozvoja v úzkej komunikácii s rodičmi dieťaťa. U prijímateľov s diagnózou pervazívna vývinová porucha ide o nastavenie na program TEACCH, prípadne využívanie princípov ABA terapie a iných adekvátnych terapeutických prístupov. V práci využívame psychomotorickú stimuláciu, muzikoterapiu, arteterapiu, terapiu hrou a podobne. V skupine pracujú špeciálni a liečební pedagógovia, ktorí zodpovedajú za organizáciu a metodické vedenie práce s deťmi, sociálny terapeut, inštruktor sociálnej rehabilitácie a opatrovatelka.

2. „Malí autisti 1“ - deti vo veku 3-8 rokov v špecializovanom zariadení, ambulatná forma sociálnej služby, so zreteľom na začiatok školského roka v kalendárnom roku, v ktorom prijímateľ dosiahne vek 8 rokov – **oranžová skupina** (7 prijímateľov)

Cieľom je nastavenie prijímateľov na edukačno-tréningový program TEACCH, nácvik komunikačných aktivít a alternatívnej augmentatívnej komunikácie, tiež sociálnych zručností. Komplexný rozvoj osobnosti vo všetkých vývinových oblastiach zabezpečujeme pomocou dostupných relevantných metódik a prístupov, vypracovávaním individuálnych plánov dieťaťa, programu sociálnej rehabilitácie s možnosťou ich ďalšieho zaškolenia. Poskytujeme konzultačno-poradenský servis rodinám týchto prijímateľov. V skupine pracujú pedagogickí zamestnanci, sociálni terapeuti, inštruktor sociálnej rehabilitácie a opatrovatelka.

3. „Malí autisti 2“ deti vo veku 3-8 rokov v špecializovanom zariadení, ambulatná forma sociálnej služby, so zreteľom na začiatok školského roka v kalendárnom roku, v ktorom prijímateľ dosiahne vek 8 rokov – **zelená skupina** (6 prijímateľov)

Cieľom je nastavenie prijímateľov na edukačno-tréningový program TEACCH, nácvik komunikačných aktivít a alternatívnej augmentatívnej komunikácie, tiež sociálnych zručností. Komplexný rozvoj osobnosti vo všetkých vývinových oblastiach zabezpečujeme pomocou dostupných relevantných metódik a prístupov, vypracovávaním individuálnych plánov dieťaťa, programu sociálnej rehabilitácie s možnosťou ich ďalšieho zaškolenia. Poskytujeme konzultačno-

poradenský servis rodinám týchto prijímateľov. V skupine pracujú pedagogickí zamestnanci, sociálny terapeut a opatrovatelka.

4. „Strední autisti“ - deti a mládež vo veku od 8 - 18 rokov v špecializovanom zariadení, ambulatná forma sociálnej služby (4 prijímatelia)

Cieľom je pokračovať v nastavenom programe TEACCH paralelne so školskou dochádzkou. V rámci individuálneho programu sa zohľadňujú komunikačné a sociálne schopnosti, akceptovanie skupinových aktivít, preferujú sa zručnosti, ktoré vedú k väčšej miere samostatnosti ako aj možnostiam budúceho pracovného využitia. Dostatok pozornosti sa venuje problémom spojeným s dospievaním a reálnym možnostiam trávenia voľného času.

V skupine pracujú sociálni terapeuti a opatrovatelka.

5. „Veľkí autisti“ – prijímatelia vo veku nad 18 rokov v špecializovanom zariadení, ambulatná forma sociálnej služby (3 prijímatelia), týždenná pobytová forma sociálnej služby (1 prijímateľ), celoročná pobytová forma sociálnej služby (2 prijímatelia)

Cieľom je preniesť naučené edukačno-tréningové metódy do praktického života prijímateľov s možnosťou komplexného rozvoja vo všetkých jeho vývinových oblastiach, ako aj zavádzanie relaxačno-terapeutických aktivít na zmiernenie nešpecifických prejavov správania, vyplývajúcich z veku a z celkovej diagnózy prijímateľov.

V skupine pracuje sociálny terapeut a inštruktor sociálnej rehabilitácie.

Súčasťou tímu UDA sú 1,5 logopéda, psychológ a špeciálny pedagóg, ktorí nie sú viazaní na chod skupiny, poskytujú diagnostické a terapeutické služby aj iným prijímateľom DSSpKM a RCA.

Úsek diagnostiky a autizmu plní 3 základné funkcie :

1. Diagnostická a rediagnostická

Počas dochádzky prijímateľov sociálnych služieb na UDA odborní zamestnanci kompletizujú potrebné interné aj externé podkladové správy o jedincovi (anamnestické údaje, lekárske správy, psychologické, pedagogické...). Po adaptačnej fáze vykonávajú **tímovú diferenciálnu a vývinovú diagnostiku**, do ktorej prispievajú čiastkovými výsledkami z konkrétne zadaných oblastí. Na základe ich analýz prehodnocujú celkový stav, aplikujú a overujú najefektívnejšie terapeuticko - výchovné modely v priamej práci s prijímateľom. Pri celom procese úzko spolupracujú s rodinou, berú do úvahy ich podnety a požiadavky .

V záverečnej písomnej správe je **zhodnotený celkový aktuálny stav** prijímateľa , a to po stránke zdravotnej, psychologickkej, špeciálno-pedagogickej, jeho možnosti, potreby, záujmy. Prognosticky sú uvedené **potenciálne perspektívy** vývinu, či uplatnenia (dlhodobé ciele). **Zvolí sa stratégia výchovy**, nosná metodika a terapeutické prístupy, ktoré sa budú používať v ďalšom výchovno - vzdelávacom procese (príprava do školy, pracovná príprava, TEACCH, ABA...). Súčasťou záverečných materiálov sú strednodobé výchovné ciele a podrobne rozpracované „**programy sociálnej rehabilitácie**“, tvoriace aktuálne učebno-výchovné či terapeutické ciele, špecifické postupy, príp. metódy, miesto a spôsob ich napĺňania.

Neoddeliteľnou súčasťou práce s prijímateľom sociálnych služieb je tvorba **individuálneho plánu** s kľúčovým pracovníkom a rodinou prijímateľa. Tieto plánovacie stretnutia sa realizujú spravidla 2x ročne, v prípade potreby aj častejšie. Individuálny plán je vyhotovený v písomnej podobe podľa štandardov práce v sociálnych službách.

Na základe jedenásťročného systematického monitorovania podmienok integrácie v predškolskom veku (projekt integratívnej materskej školy v podmienkach DSSpKM) zostávame otvorení integrácii našich prijímateľov do predškolských zariadení bežného typu. V prípade potreby a záujmu poskytujeme danej škôlke diagnostické, poradenské, metodicko - konzultačné služby spojené s integráciou detí s mentálnym postihnutím. Ak je to potrebné, na základe dohody s materskou škôlkou, realizujeme krátkodobé pobyty dieťaťa v škôlke za asistencie terapeuta DSSpKM.

U starších prijímateľov, po skončení povinnej školskej dochádzky, sa zameriavame na **diagnostiku pracovných zručností, na možnosti osamostatnenia v bývaní** a s tým spojené zručnosti, na zmysluplné trávenie voľného času a na možnosti integrácie do spoločnosti prostredníctvom podporných služieb – napr. osobný asistent, dobrovoľník.

Pri **rediaagnostike** ide o prehodnotenie aktuálneho stavu prijímateľov sociálnych služieb po určitom čase (cca 10 rokov) a vypracovanie aktuálneho stimulačného, rehabilitačného, či korektívneho programu.

2. Terapeutická

Terapie využívame na prekonanie najzávažnejších prekážok v ďalšom vývine, na úspešné zvládnutie základných sebaobslužných úkonov, rozvoj komunikačných zručností, primeraného sociálneho správania. U starších prijímateľov sa zameriavame na zvládnutie školskej dochádzky, na prípravu na pracovné uplatnenie, či iné závažné zmeny, ktoré sa v rodine vyskytnú. Cielene **aplikujeme zvolený terapeuticko-výchovný model** za použitia rôznych stimulačných, korektívnych, reedukačných, rehabilitačných a iných terapeutických postupov, ktoré zabezpečuje celý intervenčný tím. Počas rediaagnostiky správania aplikujeme **funkčnú analýzu správania a následnú cieľnú terapiu správania**, často v spolupráci viacerých odborníkov. Trvalé zlepšenie nastáva, keď sa do ich odstraňovania vhodne zapojí celá rodina a okolie. Súčasťou terapií je individuálna logopedická starostlivosť, činnostné terapie, tréning kognitívnych funkcií a nácvik alternatívnej augmentatívnej komunikácie.

3. Konzultačno – poradenská

Za účelom riešenia aktuálnych problémov, zjednocovania výchovných prístupov, stanovovania krátkodobých cieľov poskytujeme pravidelné **konzultácie rodičom**. Súčasťou je **metodické poradenstvo**, priama inštrukcia jednotlivých postupov a techník práce s prijímateľom sociálnej služby.

V neposlednom rade poskytujeme **psychoterapiu a ľudskú podporu rodine, pomáhame sprostredkovať kontakty na iné pomáhajúce inštitúcie, prípadne iné zdroje pomoci**.

Na vyžiadanie poskytujeme **konzultácie zamestnancom v rámci DSS a iným inštitúciám** k riešeniu ich konkrétnych problémov (bežná škola, materská škola).

Záver práce úseku diagnostiky a autizmu :

Na základe posúdenia stavu a potrieb sa vyjadrujeme k vhodnosti a primeranosti našich služieb pre daného prijímateľa sociálnych služieb. Doporučujeme zákonným zástupcom najvhodnejšie možnosti v danej situácii. Predpokladá to našu dobrú orientáciu v škále služieb iných inštitúcií rezortu školstva, zdravotníctva, práce a sociálnych vecí. Táto práca je významná najmä u detí predškolského veku **pri výbere školy**, pre dospelých pri rozhodovaní o **uplatnení pracovných zručností** na primeranom pracovisku, či **nachádzaní sociálnych odbremeňovacích**

služieb iného typu, než poskytujeme v DSSpKM. Ak prijímateľ zostáva v našom zariadení naďalej, rozhodujeme v súčinnosti s úsekom výchovy a sociálnej rehabilitácie **o jeho zaradení do vhodnej kmeňovej skupiny**.

Úsek diagnostiky a autizmu je organizačnou súčasťou DSSpKM a je úzko prepojený s ostatnými úsekmi v rámci zariadenia. Niektoré odborné úlohy plní v súčinnosti s nimi.

Bratislava, máj 2019

Mgr. Ivana Kubincová
vedúca úseku diagnostiky a autizmu
autisti@dsspkm.sk